

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

На правах рукопису

ПОЛЯТИКІНА Лариса Іванівна

УДК 631.16

**МЕНЕДЖМЕНТ ОБІГОВИХ ЗАСОБІВ
ПТАХІВНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ
(на прикладі ВО „Сумиптахопром“)**

Спеціальність 08.04.01—фінанси підприємств

АВТОРЕФЕРАТ

**дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Суми 1996

ЛННБ України ім.В.Стефаника

00778269 (\$)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

На правах рукопису

Полятикiна Лариса Iванiвна

УДК 631.16

МЕНЕДЖМЕНТ ОБIГОВИХ ЗАСОВIВ
ПТАХIВНИЧИХ ПIДПРИЄМСТВ

/на прикладi БО "Сумиптахопром"/

Специальность 08.04.01 - фiнанси пiдприємств

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т
дисертацiї на здобуття наукового ступеня
кандидата економiчних наук

Суми - 1996

АВ 33.935

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі фінансів та кредиту Сумського сільськогосподарського інституту.

Науковий керівник - академік Академії економічних наук України, доктор економічних наук, професор Міщенко Володимир Іванович

Офіційні опоненти: доктор економічних наук Біфанов Анатолій Олександрович; кандидат економічних наук, доцент Кашенко Ольга Леонідівна

Провідна організація - Луганський сільськогосподарський інститут Міністерства сільського господарства і продовольства України, м. Луганськ

Захист дисертації відбудеться "2 березня" 1996 р. о 14 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К.22.01.04. при Сумському державному університеті, ауд. 410.

З дисертацією можна ознайомитись в бібліотеці Сумського державного університету.

Автореферат розіслано "24" січня 1996 р.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради

О.О. Несветов

ЛНБ ім. В. Стефанова
ДНУ України

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ:

Актуальність теми. Характерною особливістю управління економікою на сучасному етапі є посилення впливу економічних методів на діяльність підприємств. Використовуючи економічні категорії як своєрідні економічні важелі взаємодії на покращення використання основних і обігових засобів, підприємства направляють свою діяльність на підвищення економічної ефективності виробництва.

Завдяки наявності товарно-грошових відносин функціонування обігових засобів відбувається як по вартості, так і в натуральній формі. Тому рух натуральних носіїв обігових фондів обов'язково супроводжується рухом фінансових ресурсів.

В умовах ринкової економіки підприємства вимушені маневрувати своїми ресурсами, щоб залучити більше капіталу, вигідніше його вкласти, уникнути фінансових ризиків. Без вивчення історії менеджменту, без фундаментальних знань теорії управління неможливо навчитися керувати сучасним виробництвом, в тому числі і обіговими засобами підприємств.

Процес організації, планування і прогнозування обігових засобів охоплює всі рівні фінансового менеджменту і створює передумови для забезпечення досягнення цілей підприємства. Відсутність їх може призвести до втрати підприємством його ліквідності в процесі експлуатації інвестицій, тобто втрати наявних грошових засобів, банківських вкладів і інших легкореалізовуваних активів, які можуть бути використані для придбання матеріалів, формування запасів та погашення строкових зобов'язань. В кінцевому рахунку це може призвести до банкрутства підприємства.

Менеджмент обігових засобів полягає у встановленні оптимальних обсягів запасів, достатніх для організації виробництва, при яких витрати на організацію засобів і їх утримання були б мінімальними. Запаси необхідно утримувати в більшому обсязі тоді, коли користь від цього перевищує вартість утримання додаткових запасів. Відсутність власних обігових засобів у підприємств примушує їх користуватися короткостроковими кредитами під високі відсотки. За вироблену цими підприємствами продукцію проводяться несвоєчасні розрахунки, а значить, і розрахунки з банками за одержані кредити виконуються несвоєчасно. Це, в свою чергу, ще більше погіршує фінансове становище підприємств. Основні причини, які

створюють перепони забезпеченню стабільного фінансового стану птахівничих підприємств, полягають у економічній і політичній нестабільності розвитку сільського господарства, високому рівні інфляції, неплатоспроможності підприємств-партнерів, недосконалості законодавчої бази, повільних темпах приватизації тощо. Все це створює багато проблем на шляху організації надійної системи менеджменту обігових засобів, розв'язання яких має важливе теоретичне і практичне значення, а тому вважаємо, що тема дисертаційного дослідження є актуальною.

Враховуючи багатогранність і недостатню розробленість проблеми менеджменту обігових засобів підприємств, слід зазначити, що її окремі сторони були предметом вивчення і дискусій, які проводилися в декількох напрямках. Питання менеджменту обігових засобів підприємств всебічно розглядалися в літературі по економічній теорії, економіці, статистиці, фінансам. Заслужують на увагу, перш за все, праці визначних представників західної науки управління Ф.Тейлора, Г.Форда, А.Файоля, Ф.Джильберта та інших. Представниками вітчизняної науки і практики, які активно займаються дослідженням проблем менеджменту обігових засобів, слід назвати Ю.Апуктіна, В.Бояркіна, О.Д.Гудзинського, М.Я.Дем'яненка, Д.В.Кузнецова, В.І.Мищенко, І.В.Сало, Л.Ф.Сухову та інших науковців.

Мета та завдання дослідження. Основною метою дисертаційного дослідження є обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення менеджменту обігових засобів птахівничих підприємств, розробка рекомендацій по вдосконаленню організації, планування, формування структури і джерел фінансування обігових засобів, ефективності їх використання в умовах переходу до ринкових відносин.

Виходячи з цього, були поставлені такі завдання:

- теоретично обґрунтувати методологічні засади та основні принципи менеджменту обігових засобів;
- вивчити і проаналізувати питання організації менеджменту обігових засобів;
- розглянути закономірності планування забезпеченості і нормування обігових засобів;
- виявити закономірності формування структури обігових засобів, розробити рекомендації по вдосконаленню раціональної їх структури на птахівничих підприємствах області;
- розробити методику визначення сукупного нормативу обігових

засобів птахівничих підприємств;

- розробити пропозиції по вдосконаленню розрахунків показника швидкості обертання обігових фондів, тривалості відтворювального циклу і його складових елементів;

- вивчити і проаналізувати порядок формування власних і залучених джерел обігових засобів, провести аналіз кредитоспроможності підприємств;

- виявити основні напрямки підвищення економічної ефективності виробництва продукції, вдосконалення менеджменту обігових засобів і розробити рекомендації щодо підвищення ефективності використання обігових засобів у птахівництві.

Предмет та об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження були обрані підприємства виробничого об'єднання "Сумиптахопром".

Предметом дослідження є менеджмент обігових засобів: економічні умови і особливості кругообігу, планування забезпеченості, організація джерел покриття і структури обігових засобів підприємства, ефективність використання і основні напрямки менеджменту обігових засобів у птахівництві.

Методика дослідження. Теоретичною і методологічною підставою дослідження були праці вчених, нормативно-правові і законодавчі документи, рекомендації науково-дослідних установ. Використовувалися методи дослідження: абстрактно-логічний, монографічний, економіко-статистичний, балансовий, методи групувань і коефіцієнтів. Первинними матеріалами були дані річних звітів птахівничих підприємств Сумської області за 1990-1994 роки, матеріали Міністерства статистики України за відповідний період, первинного бухгалтерського обліку, результати наукових досліджень з проблем менеджменту обігових засобів, економічна, технологічна, фінансова література.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що:

- конкретизовані принципи менеджменту обігових засобів птахівничих підприємств;

- запропоновані методики визначення сукупного норматива обігових засобів у галузі птахівництва;

- деталізовані особливості кругообігу засобів птахівничих підприємств в умовах фінансово-економічної нестабільності;

- визначені фактори ресурсної забезпеченості птахівничих підприємств і показано їх вплив на рівень фінансового стану підприємства;

- розроблені пропозиції по вдосконаленню розрахунків показника швидкості обертання обігових фондів, тривалості відтворювального циклу і його складових елементів;

- обґрунтовані основні напрямки вдосконалення менеджменту обігових засобів на птахівничих підприємствах;

- розроблені пропозиції по вдосконаленню обліку матеріальних обігових засобів.

Основні положення дисертації, які виносяться на захист:

- конкретизовано принципи і організацію менеджменту обігових засобів на птахівничих підприємствах, уточнено особливості кругообігу засобів птахівничих підприємств в умовах фінансово-економічної нестабільності;

- рекомендації по формуванню ресурсної забезпеченості обіговими засобами та визначення їх впливу на рівень фінансового стану птахівничих підприємств;

- пропозиції по вдосконаленню методики розрахунків показника швидкості обігу обігових фондів, тривалості відтворювального циклу і його складових елементів;

- методика розрахунку нормативів обігових засобів на одиницю виробленої продукції;

- розрахована і запропонована нормативна структура обігових засобів для птахівничих підприємств.

Практична значимість роботи визначається пропозиціями по вдосконаленню менеджменту обігових засобів птахівничих підприємств, які можуть бути використані для їх обліку, аудиту, планування та прогнозування фінансової діяльності. Розроблені рекомендації по формуванню раціональної структури обігових засобів у досліджуваних підприємствах можуть бути використані птахівничими господарствами при плануванні обігових засобів. З метою вдосконалення нормування обігових засобів розроблені і запропоновані нормативи обігових засобів на одиницю продукції галузі птахівництва. Розроблені рекомендації щодо вдосконалення організації виробництва та диверсифікації виробничо-фінансової діяльності дозволять підвищити економічну ефективність використання обігових засобів, забезпечити стійкість і стабільність діяльності птахівничих підприємств Сумської області.

Апробація та впровадження результатів дослідження були проведені на науково-практичній конференції "Механізми ринкового регулювання агропромислового виробництва" /м.Суми, 1993/, на науко-

вій конференції "Шляхи підвищення продуктивності і якості сільськогосподарської продукції" /м.Суми, 1993/, на науковій конференції "Напрямки підвищення продуктивності та якості сільськогосподарської продукції" /м.Суми, 1995/ та на міжнародній науково-практичній конференції "Соціально-економічні і політичні процеси суспільства в перехідний період" /м.Суми, 1995/.

По темі дослідження опубліковано дев'ять статей загальним обсягом 2,1 д.а.

Результати дослідження використані при підготовці звіту по науково-дослідній роботі з проблеми "Розвиток підприємницьких зон на базі переробних і сервісних сільськогосподарських підприємств" /номер державної реєстрації 05933044705/.

Обсяг і структура роботи. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаної літератури та додатку. Роботу викладено на 186 сторінках машинописного тексту, мал. 4, табл. 23, додатків 12.

ЗМІСТ І ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Організація менеджменту обігових засобів знаходить свій синтезований зміст в основних вартісних і фінансових показниках, в тому числі, в показнику швидкості обігу обігових засобів. В результаті досліджень визначено ступінь зв'язку показника використання обігових засобів з основними економічними показниками господарської діяльності, за якими відбувається оцінка фінансової діяльності птахівничого підприємства і матеріальне стимулювання працівників.

Обігові засоби є найбільш рухомою частиною виробничих фондів підприємства. Організація їх руху в значній мірі залежить від тривалості відтворювального циклу, особливо його активної частини - тривалості періоду виробництва.

Швидкість обігу обігових засобів знаходить своє безпосереднє відображення в єдності часу виробництва і обертання, що складає умови для виявлення і використання резервів кругообігу і обігу виробничих фондів.

Мета авансування обігових засобів полягає у виробництві і реалізації товарів. Тому, чим швидше буде отримана і реалізована готова продукція, тим вищим буде фінансовий результат. Підвищення ефективності використання обігових засобів передбачає скорочення їх перебування на окремих стадіях обертання, зменшення обсягів,

збільшення виходу готової продукції на одиницю авансованої вартості. Прискорення обігу обігових засобів пов'язано не тільки з поліпшенням організації виробництва, використання основних фондів, а безпосередньо з покращенням організації і управління обіговими засобами.

Основними показниками, які характеризують швидкість обертання обігових засобів, є кількість обертів за рік і тривалість одного обороту в днях. Кількість обертів авансованих обігових коштів за рік пропонується визначати як відношення вартості використаних на протязі року матеріальних витрат без амортизації до суми вартості середньорічного залишку предметів праці в складі виробничих запасів і матеріальних витрат без амортизації в складі залишків незавершеного виробництва і готової продукції, включених в обігові засоби.

Тривалість виробничого циклу можна визначити як відношення тривалості річного календарного періоду до кількості обертів обігових фондів за рік.

Тривалість окремих стадій відтворювального циклу розраховується як відношення річного календарного періоду до кількості обертів за рік обігових фондів, які знаходяться, відповідно, в складі виробничих запасів, у виробництві і сфері обертання.

Запропоновані методика дозволяють визначити не тільки загальну швидкість обертання обігових фондів, але і швидкість обертання і час участі в обертанні окремих його елементів. Крім того, тривалість відтворюваного циклу і його елементів виявляється при такому підході значно ближчою до реальної календарної участі фондів у процесі обертання, ніж за іншими методиками.

Правильний розрахунок швидкості обертання обігових фондів, тривалості відтворювального циклу і його складових елементів має важливе практичне значення для планування забезпеченості підприємств обіговими фондами. Чим вище швидкість, тим менше фондів потрібно для забезпечення безперервного процесу виробництва. Тому завищення, рівно як і заниження планового обсягу необхідних фондів можуть пагубно вплинути на економіку підприємства і його фінансовий стан.

Одним із важливих факторів недостатньої забезпеченості підприємств обіговими засобами є відсутність належної кормової бази, яка в нинішніх умовах у значній мірі визначається

наявністю у підприємств власних сільськогосподарських угідь. В результаті проведеного аналізу вважаємо необхідним рекомендувати керівництву об'єднання звернути увагу на забезпечення господарств кормами власного виробництва.

Проведений аналіз обсягів, структури і динаміки обігових засобів птахівничих господарств дозволив розробити модель відтворення обігових засобів птахівничих господарств, побудовану з урахуванням особливостей обігу і кругообігу засобів.

Зростання обсягів виробництва і його інтенсифікація викликають необхідність збільшення загального обсягу обігових засобів підприємства. Але створення понадмірних запасів товаро-матеріальних цінностей, не пов'язаних з потребами виробництва, призводить до того, що з безпосереднього процесу виробництва вилучаються значні кошти, а тому одне із важливих завдань менеджменту обігових засобів полягає в тому, щоб темпи росту обсягів виробництва випередили темпи збільшення матеріальних запасів.

Процес планування обігових засобів охоплює всі рівні менеджменту і створює передумови для реалізації підприємством мети своєї фінансово-економічної діяльності.

Відсутність належного фінансового планування може призвести до втрати підприємством своєї ліквідності в процесі експлуатації інвестицій, тобто втрати наявних грошових засобів, банківських вкладів і різних легкореалізуємих активів, які можуть бути використані для придбання матеріалів, формування запасів, для погашення боргових зобов'язань і т.і., що з кінцевому підсумку може призвести до банкрутства підприємства.

Структура обігових коштів дозволяє розглянути їх, як у всій сукупності, так і по окремих групах. Нами детально проаналізовано склад і структуру обігових засобів за період з 1990 по 1994 роки і зроблено висновок, що найбільша питома вага припадає на корми, птицю на вирощуванні і відгодівлі, а також сировину і матеріали. Зміни в структурі обігових засобів негативно вплинули на зміну обсягів валової продукції, зниження чистого доходу, а також призвели до зниження рівня рентабельності підприємств.

Як показав аналіз, значні суми коштів підприємства витрачають на організацію складського господарства і зберігання запасів товаро-матеріальних цінностей. Однак слід зазначити, що недостатні розміри запасів призводять до порушень у роботі підприємства,

невиконання договірних зобов'язань, а недостача кормів у птахівництві спричиняє падіж птиці, зниження обсягів виробництва.

Менеджмент товаро-матеріальних запасів полягає у встановленні оптимальних обсягів запасів, достатніх для виконання замовлень, при яких витрати на організацію запасів і їх зберігання були б найменшими. Надлишки товаро-матеріальних цінностей можна утримувати в більшому обсязі тоді, коли користь від цього перевищує вартість утримання додаткових запасів.

Нами розрахована і рекомендована до впровадження нормативна структура обігових засобів птахівничих підприємств ВО "Сумиптахопром" на 1996 рік. Фактичні дані, представлені за 1994 рік, відображають, що в сфері виробництва було зайнято 45% обігових засобів, а в сфері обігу - 55%.

Це співвідношення негативно вплинуло на загальний фінансовий стан птахівничих підприємств, оскільки значні кошти відеслікались із сфери виробництва, а деякі підприємства завдяки цьому опинилися на межі втрати своїх обігових коштів. В результаті проведених проектних розрахунків на 1996 рік частка засобів у сфері виробництва збільшиться на 19,8 процентних пункта і складе 64,8% від загального обсягу обігових засобів. Відповідно, доля обігових засобів у сфері обігу буде дорівнювати 35,2%. На наш погляд, це буде сприяти прискоренню обертання обігових засобів, покращенню забезпеченості виробничими запасами, зменшенню розмірів незавершеного виробництва і підвищенню ефективності використання обігових засобів на птахівничих підприємствах.

Перехід до ринкової економіки вимагає вдосконалення нормативного метода планування обігових засобів. Як показали дослідження, нормативний метод планування обігових засобів дає можливість передбачити напрямки його використання як в поточному, так і в перспективному плануванні. Ми підтримуємо пропозиції про необхідність відображення норматива обігових засобів у формах періодичної і річної звітності. Однак діючий порядок нормування вимагає вдосконалення на основі відмови від поелементного метода розрахунків і переходу до нормування загального обсягу обігових засобів шляхом визначення сукупного їх нормативу. На наш погляд, це дозволяє не тільки спростити розрахунки, але і дає можливість пов'язати процес нормування обігових засобів з процесом виробничого використання, а також врахувати специфіку індивідуального обігу, забезпечу-

вчи тим самим отримання більш достовірних показників.

Таблиця I

Нормативна структура обігових засобів
птахівничих підприємств ВО "Сумиптахопром"

Види засобів	1994 р.		Проект, 1996 р.	
	млн.крб.:	%	млн.крб.:	%
Засоби в сфері виробництва-всього	16056	45,0	66956	64,8
в т.ч. виробничі запаси	7778	21,8	15706	15,2
тварини на вирощуванні і відгодівлі	6088	17,0	44844	46,6
малоцінні і швидкозношувані предмети	357	1,0	1033	1,0
незавершене виробництво	1405	4,0	4133	1,0
різні	428	1,2	1240	1,0
Засоби в сфері обертання - всього	19624	55,0	36371	35,2
в т.ч. готова продукція	11490	32,2	11160	10,8
грошові засоби	928	2,6	3410	3,3
засоби в розрахунках	7206	20,2	21801	21,1
Всього	35680	100,0	103327	100,0

Сукупний норматив обігових засобів складається із загального їх розміру, авансованого для здійснення розширеного виробництва в плановому році. Його розмір залежить від обсягу виробництва і реалізації продукції в плановому році, показників матеріалоемкості, а також досягнутого у базовому періоді рівня зв'язування обігових коштів, їх структури, умов формування і відтворення.

Для розрахунку сукупного норматива спочатку необхідно визначити створений у базовому періоді коефіцієнт закріплення обігових засобів у обігу, який дорівнює відношенню одноденного їх використання в розрахунку на календарний день $/P_d/$ до одноденного використання в розрахунку на один день тривалості відтворювального циклу $/P_{\text{ц}}/$:

$$K = \frac{P_d}{P_{\text{ц}}} = \frac{MЗ_{\Gamma}}{365} \cdot \frac{MЗ_{\Gamma}}{D} = \frac{D}{365} = \frac{1}{n},$$

де $MЗ_{\Gamma}$ - сума матеріальних витрат без амортизації, використаних на протязі року; D - тривалість відтворювального циклу; n - кількість обертів обігових фондів на протязі року.

Основними факторами зміни коефіцієнта закріплення обігових засобів у обігу є зміна матеріалоемкості виробництва, а також обсягу виробництва і реалізації продукції. При зниженні матеріалоемкості виробництва, як і у випадку перевищення темпів реалізації над темпами росту обсягів виробництва відбувається прискорення обертання обігових коштів, а, відповідно, коефіцієнт закріплення знижується, і навпаки. Тому сукупний норматив обігових засобів на плановий рік N_{ϕ} можна визначити:

$$N_{\phi} = MЗ_{пл} / K + \sum_{me} B /,$$

де $MЗ_{пл}$ - матеріальні витрати без амортизації на плановий обсяг виробництва продукції; \sum_{me} - індекс приросту /зниження/ матеріалоемкості виробництва; B - відношення темпів росту валової і реалізованої продукції.

При необхідності розрахунок сукупного норматива може бути доповнений розрахунками запасів окремих видів товаро-матеріальних цінностей в натуральному виразі. В роботі зроблені розрахунки сукупного норматива обігових засобів у птахорадгоспі "Мирний" Сумського району і визначено його розмір у сумі 339 млн.крб., що необхідно для забезпечення повноцінної виробничої і фінансової діяльності птахівничого підприємства.

Враховуючи специфічні особливості галузі птахівництва, вважаємо можливим запропонувати до практичного використання питомі нормативи обігових засобів на одиницю продукції /табл. 2/.

Таблиця 2

Питомі нормативи обігових засобів підприємств
ВО "Сумилтахопром" на одиницю продукції, млн.крб.

Види продукції	1994 р.		Проект, 1993 р.	
	на поча- ток року	на кі- нець року	на поча- ток року	на кі- нець року
На 1000 штук яєць всіх видів	6,82	18,80	22,60	38,40
На 1 тону м'яса птиці	9,54	26,30	31,60	53,70
На 1000 курей-несучок	20,91	40,85	51,84	92,33

Зроблені фактичні розрахунки за 1994 рік показали, що нормативи обігових засобів на одиницю продукції постійно збільшуються.

Так, у розрахунку на 1 тону м'яса птиці за досліджуваний період вони вирости в 2,8 рази. Проектні розрахунки на 1996 рік виконані з урахуванням особливостей нормування обігових засобів, фінансово-економічної нестабільності, підвищення темпів інфляції, особливостей галузі птахівництва і, на наш погляд, будуть сприяти вдосконаленню організації, планування і нормування обігових засобів у птахівництві.

Основним принципом, який характеризує співвідношення джерел формування обігових фондів, є розподіл потреби в них на постійні, пов'язані з тривалістю періодів виробництва і обігу, і сезонні. Прийнято вважати, що постійні потреби повинні задовольнятися за рахунок власних /і прирівняних до них/ засобів, а сезонні - за рахунок залучених засобів. Такий підхід є повністю логічним і може бути взятий за основу конкретних розрахунків. Запропоновані в роботі методики розрахунку швидкості обігу обігових засобів і тривалості відтворювального циклу дозволяють визначити мінімальне значення норматива покриття загальної потреби в обігових засобах за рахунок власних джерел фінансування. Початковим пунктом розрахунку є визначення коефіцієнта постійного закріплення обігових засобів у сфері виробництва і сфері обертання K_3 :

$$K_3 = \frac{D_{\text{П}} + D_{\text{О}}}{D},$$

де D - тривалість відтворювального циклу; $D_{\text{П}}$ - тривалість періода виробництва; $D_{\text{О}}$ - тривалість періода обертання обігових засобів.

Тоді мінімальна потреба у власних джерелах для покриття загальної потреби в обігових засобах $\frac{P_{\text{М}}}{M}$ буде дорівнювати:

$$P_{\text{М}} = N_{\text{Ф}} \cdot K_3,$$

де $N_{\text{Ф}}$ - норматив обігових засобів; K_3 - коефіцієнт закріплення.

Конкретні розрахунки дозволили встановити, що в 1991 році в сільському господарстві області мінімальне значення частки власних джерел для задоволення потреби в авансованих обігових засобах складало 47,5%, а в цілому по АПК - 43,4%.

Розрахунки по агропромислових підприємствах Сумської області свідчать, що в 1993 році власні джерела обігових фондів склали лише 21,5%, а кредити банку та інші залучені кошти - 64,2%, що свідчить про появу негативних тенденцій у використанні обігових засобів.

Значний вплив на фінансовий стан підприємств здійснює систе-

ма державного регулювання економіки. Вона може як стимулювати, так і стати перепоню виробничій діяльності, в тому числі раціональному використанню обігових засобів. З огляду на реальну ситуацію було б доцільно в законодавчому порядку певну частину прибутку /5 - 10%/, звільнивши її від оподаткування, спрямувати за цільовим призначенням на поповнення обігових засобів підприємств.

Вважаємо також, що для підвищення ефективного використання обігових засобів було б раціонально відмовитися від включення в собівартість виробленої продукції деяких податків, а нараховувати і сплачувати їх безпосередньо з прибутку. До цих податків слід віднести податок на землю, податок на власників транспортних засобів, відрахування в Фонд Чорнобилю, фонд зайнятості, частину платежів соціального характеру і інші. Такий порядок утримання податків дозволить прискорити обертання обігових засобів, частково вивільнити їх і використовувати на цілі розширеного виробництва.

У випадку відсутності залучених джерел фінансування підприємства відшукують засоби для покриття витрат з часу придбання виробничих запасів і їх використання у виробництві до оплати виробленої продукції покупцем тільки за рахунок власних джерел обігових засобів. Авансовані засоби відшкодовуються у виручці після закінчення процесу реалізації. Але оскільки в прахізничних підприємствах процес виробництва неодноразовий, то для забезпечення його безперервності постійно необхідна наявність відповідної величини обігових засобів.

Вдосконалення системи менеджменту обігових засобів у напрямку посилення економічних методів може і повинно сприяти більш ефективному використанню вже наявних матеріальних ресурсів. Це повинно знаходити своє відображення в прагненні підприємств здійснювати виробничу діяльність при мінімальних виробничих запасах, пов'язавши результати господарської діяльності і матеріальні інтереси з розмірами матеріальних ресурсів, які не беруть участі в процесі виробництва.

Основні шляхи скорочення часу обертання коштів полягають у поліпшенні матеріально-технічного постачання, правильному виборі постачальників, підвищенні платіжної дисципліни, строгому дотриманні договірних умов. Незадовільний стан постачання і збуту призводить до відволікання значних сум обігових засобів з виробництва

в сферу обігу і до зниження швидкості обертання засобів.

Однією з суттєвих особливостей діяльності птахівничих підприємств є те, що по окремих видах обігових засобів їх накопичення в завищених розмірах необхідно стимулювати. Це стосується, перш за все, кормів та продукції власного виробництва для переробки. Тому при обчисленні показників обертання обігових засобів ці види запасів необхідно розраховувати не за фактичним обсягом, а на нормативному рівні.

Зниження економічної ефективності використання обігових засобів певним чином вплинуло і на кінцеві показники виробництва продукції птахівництва. На підтвердження цього слід зазначити, що поголів'я птиці по ВО "Сумиптахопром" на кінець I півріччя 1995 року скоротилось в порівнянні з даними на початок року на 274 тис. голів.

Досвід роботи птахівничих підприємств свідчить, що в нинішніх умовах при правильно організованому управлінні можна знаходити раціональні шляхи вирішення економічних проблем. Так, птахорадгосп "Посульський" Недригайлівського району має в своєму розпорядженні 227 га ріллі, на яких у 1994 році зібрали зернових по 33 ц/га, цукрових буряків - по 280 ц/га. За підсумками фінансового року за рахунок одержаного прибутку в господарстві придбано макаронну лінію, кілька одиниць техніки, ремонтуються дороги, закінчено будівництво їдальні. Показники виробничо-фінансової діяльності підприємства у 1994 році свідчать, що на I курку-несучку одержано 179 яєць, а це на 28 штук більше, ніж в минулому році, загальне валове виробництво продукції збільшилось в 2,5 рази.

За даними перспективних розрахунків основних економічних показників на 1996 рік позначається чітка тенденція підвищення ефективності виробництва продукції птахівництва. Обсяг виробництва яєць повинен збільшитися до 98,8 млн. штук, а продуктивність - до 230 штук яєць на курку-несучку.

Підвищенню рентабельності виробництва продукції птахівництва сприяє не тільки перегляд і підвищення закупівельних цін, але і зниження собівартості виробництва продукції при одночасному підвищенні її якості.

Впровадження на сучасних птахівничих підприємствах нового технологічного устаткування, високопродуктивних кросів і ліній птиці, передового досвіду може сприяти значному збільшенню потуж-

ностей при одночасному скороченні витрат праці і матеріально-грошових засобів на одиницю продукції. Так, з метою максимально повного використання наявних резервів запропоновано в господарствох ВО "Сумиптахопром" ввести в експлуатацію цех для сушки яєчного порошка з застосуванням устаткування АІ-90МУ, що дозволить отримувати в середньому за місяць додатково 2,9 млрд. крб. чистого прибутку, а окупність витрат складе приблизно 224%.

В ринкових інфляційних умовах норми запасів засобів виробництва вважаємо правильним розробляти на рік. Практичний досвід управління запасами підтверджує, що порядок визначення норм запасів повинен бути встановлений з організацією служби маркетингу для всіх птахівничих господарств області. Структура і функції цієї служби ВО "Сумиптахопром" повинні сприяти вивченню попиту, організації реклами і збуту, вирішенню питань ціноутворення на продукцію і т.і.

Відповідно до розробленої в дисертації структури маркетингової служби, в її обов'язки повинно входити нормування і контроль за дотриманням норм запасів обігових засобів, розробка нормативів і їх затвердження як для кожного підприємства, так і для об'єднання в цілому, визначення потреби в необхідних засобах виробництва з урахуванням специфіки птахівництва, розрахунок оптимальних норм виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції, використання і переробки вторинних ресурсів.

В умовах переходу до ринкової економіки об'єднання коштів з метою організації найбільш вигідних методів переробки продукції, пошук нетрадиційних партнерів у використанні цільових ресурсів можуть послужити важливими важелями зміцнення економічної бази птахівничих підприємств. У зв'язку з переходом на вільні ринкові ціни утворилась диспропорція в ціноутворенні на продукцію птахівництва і використовувані галузю засоби виробництва. Тому значно посилюється роль тих напрямків фінансового менеджменту, які пов'язані з управлінням процесом збуту продукції і спрямуванням потоків товарів і послуг від виробника до споживача з урахуванням потреб останнього. Менеджмент у птахівництві передбачає вирішення практичних питань, пов'язаних з визначенням номенклатури і асортименту вироблюваної продукції, її розподілу по групах споживачів, ринків збуту і форм реалізації продукції, організацією реклами, системи ціноутворення і т.і. з метою отримання максимально-

го прибутку. В роботі розраховані і проаналізовані показники еластичності попиту і ціни на продукцію птахівництва, зроблені висновки і запропоновані рекомендації по їх підвищенню.

Проведене дослідження показало, що розроблені заходи по вдосконаленню менеджменту обігових засобів мають значний практичний інтерес, можуть бути використані при плануванні розвитку галузі і в кінцевому рахунку будуть сприяти підвищенню ефективності використання обігових засобів і виробництва продукції птахівництва.

По темі дисертації опубліковано наступні роботи:

1. Внутрихозяйственная аренда в колхозе //Земледелие. - 1991.-№6. С.63-64. 0,4 д.а. в співавторстві, особисто - 0,2 д.а.
2. Деякі питання вдосконалення первинного обліку в птахівництві// Шляхи підвищення продуктивності сільськогосподарського виробництва. - Суми: Сумський с.-г. ін-т, 1993. С. 159-160. 0,2 д.а.
3. Эффективность отрасли птицеводства //Механизм рыночного регулирования агропромышленного производства. - Суми: Сумский с.-х. ин-т, 1993. С. 43-45. 0,2 д.а.
4. Экономическое подержание и показатели скорости оборота оборотных фондов //Финансово-экономическая стабилизация в агропромышленном комплексе. - Киев, 1994. С. 43-45. 0,3 д.а.
5. Методика экономического анализа проблем формирования оборотных фондов //Финансово-экономическая стабилизация в агропромышленном комплексе. - Киев, 1994. С. 67-69. 0,3 д.а.
6. Основные направления совершенствования менеджмента оборотных средств в птицеводстве //Вестник Сумского Государственного университета, 1994. № 1. Серия I "Финансы и кредит".С.74-76. 0,2 д.а.
7. Питання вдосконалення обліку матеріальних обігових засобів // Напрямки підвищення продуктивності та якості сільськогосподарської продукції. - Суми: Сумський с.-г. ін-т, 1995. С. 18-19. 0,2 д.а.
8. Экономические рычаги в управлении оборотными средствами //Социально-экономические и политические процессы общества в переходный период. - Суми: Сумский с.-х. ин-т, 1995. С.153-154. 0,2 д.а.
9. Резервы повышения экономической эффективности производства продукции птицеводства //Проблеми розвитку фінансового менеджменту. - Київ - Суми: Слобожанщина, 1995. С. 14-17. 0,3 д.а.

АННОТАЦИЯ

Полятыкина Л.И. "Менеджмент оборотных средств птицеводческих предприятий (на примере предприятий ПО "Сумыптицепром").

Диссертация является рукописью.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.04.01 - Финансы предприятий.

Сумский сельскохозяйственный институт.

Разработаны принципы и условия организации менеджмента оборотных средств птицеводческих предприятий, детализированы особенности их кругооборота в условиях финансово-экономической нестабильности, рассчитана и предложена нормативная структура оборотных средств. Предложены методики определения совокупного норматива оборотных средств на единицу производимой продукции.

Разработаны предложения по совершенствованию расчетов показателей скорости оборота оборотных средств, длительности воспроизводственного цикла и его составных элементов.

Обоснованы основные направления совершенствования менеджмента оборотных средств, организации производства, диверсификации производственной деятельности и учета в птицеводческих предприятиях.

Ключевые слова: менеджмент, нормирование, оборачиваемость, оборотные средства, финансовая устойчивость, удельные нормативы.

THE SUMMARY

Polyatykina L.I. "Management of turnover means poultry of enterprises (on the basis of enterprises of production association "Sumyptitseprom").

This Dissertation is a manuscript.

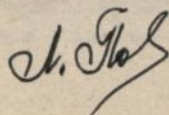
It is to be presented for scientific degree of Candidate of Economic Sciences in speciality 08.04.01 - Finance of enterprises. The agricultural Institute, Sumy. 1996.

The principles and conditions of organization of management of turnover means of poultry enterprises are developed, the peculiarities of their turnover in conditions of financial-economic instability are detailed, the normative structure of turnover means is designed and offered. The techniques of definition of an aggregate rate of turnover means per unit of produce are proposed.

The proposals on perfection of accounts of parameters of speed of turn-over of turnover-means, duration of reproduction cycle and its components are developed.

The main directions of perfection of management of turnover means, organization of production, diversification of industrial activity and account in poultry enterprises are well grounded.

The key words: management, rate setting, turnover, turn-over means, financial stability, structural rates.

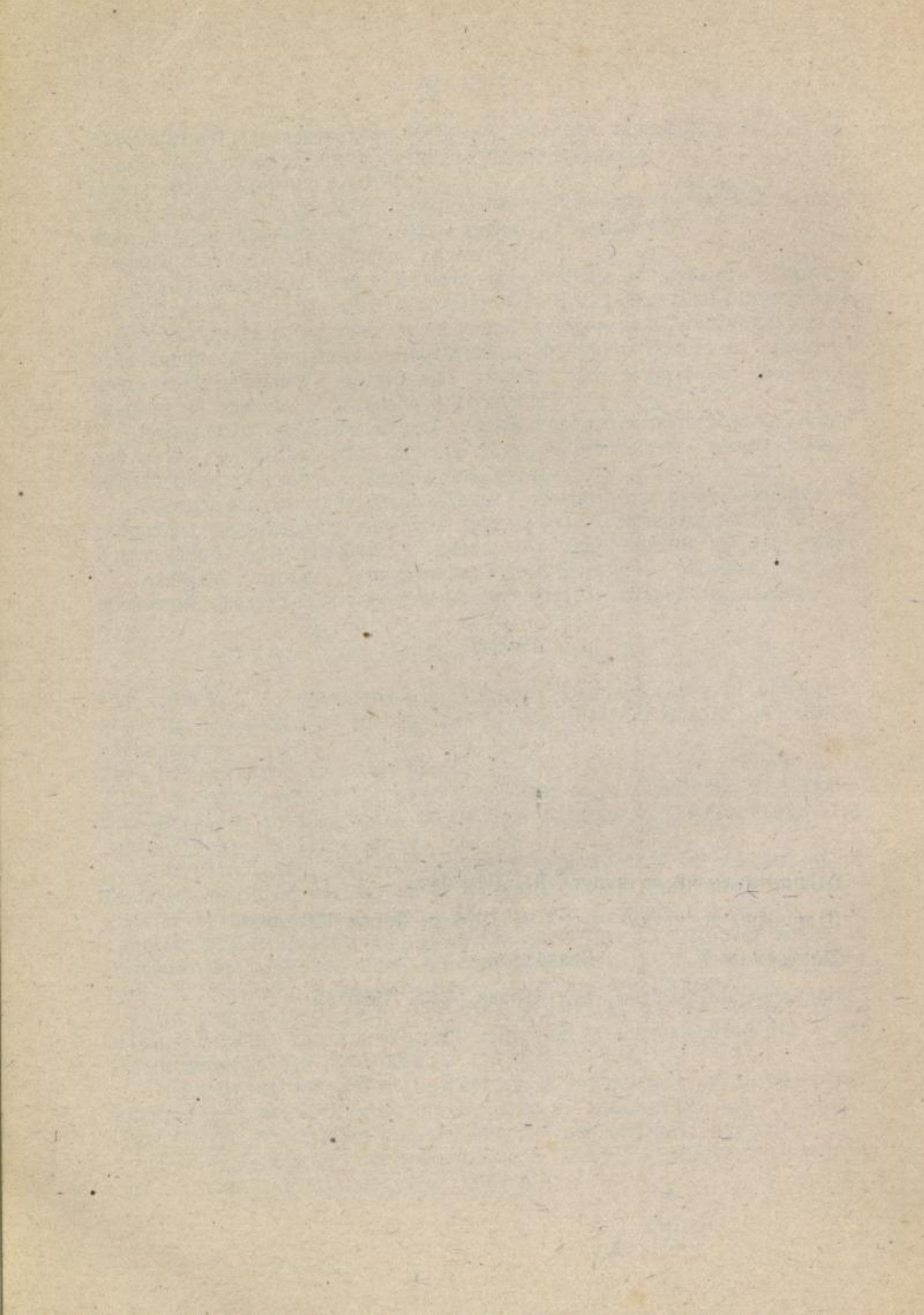

Відповідальний за випуск В.І.Міщенко.

Підписано до друку " " 01.1996 р. Тираж 100 прим.

Замовлення № Безкоштовно.

Облдрукарня, м.Суми, вул.Кірова, 215. 1996 р.

452387

AB 33.935

AB 33.935

UNIVERSITY MICROFILMS
SERIALS ACQUISITION
300 N ZEEB RD
ANN ARBOR MI 48106

UNIVERSITY MICROFILMS

SERIALS ACQUISITION

300 N ZEEB RD

UNIVERSITY MICROFILMS
SERIALS ACQUISITION
300 N ZEEB RD
ANN ARBOR MI 48106

UNIVERSITY MICROFILMS

UNIVERSITY MICROFILMS

SERIALS ACQUISITION
300 N ZEEB RD
ANN ARBOR MI 48106

UNIVERSITY MICROFILMS